

BOHUMILA GRÖGEROVÁ JOSEF HIRŠAL **TROJCESTÍ**

(TEXTY Z LET
1975—1979)

NAKLADATELSTVÍ MLADÁ FRONTA PRAHA

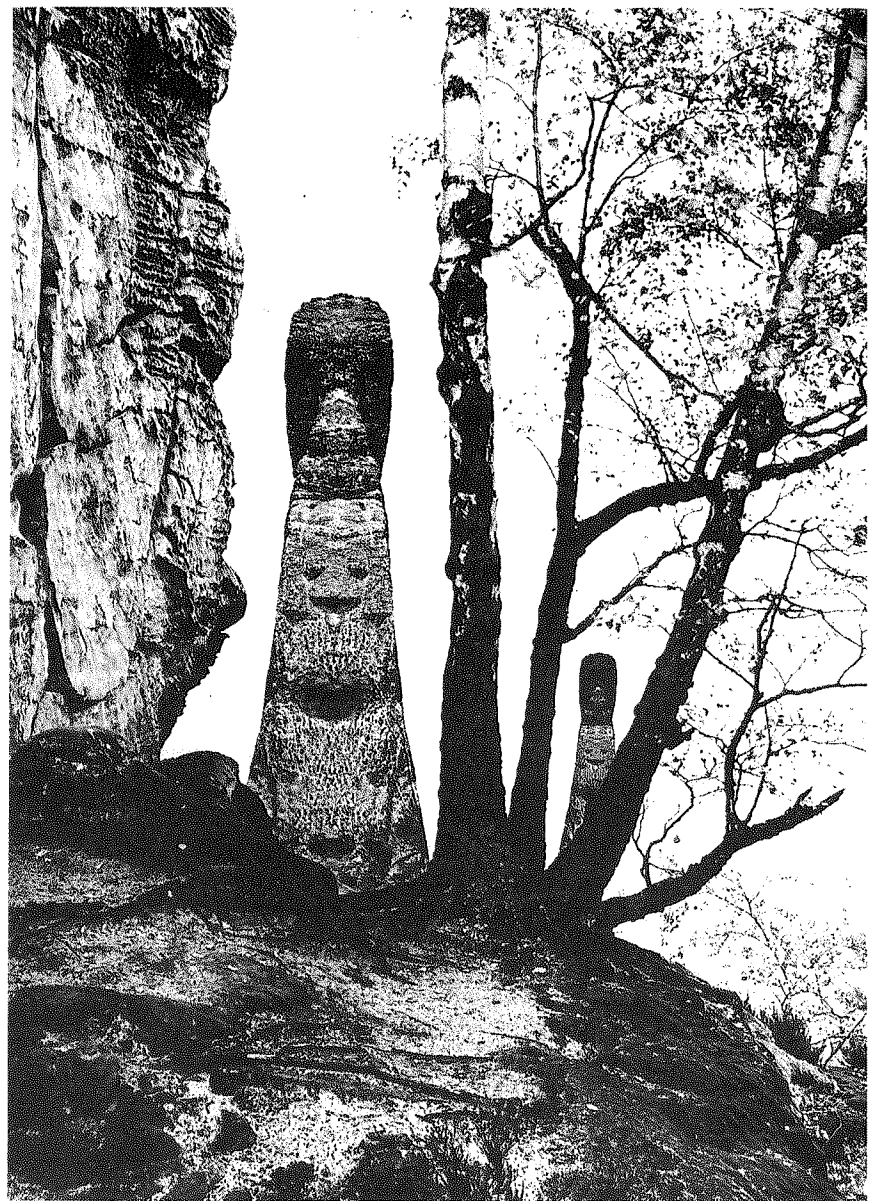
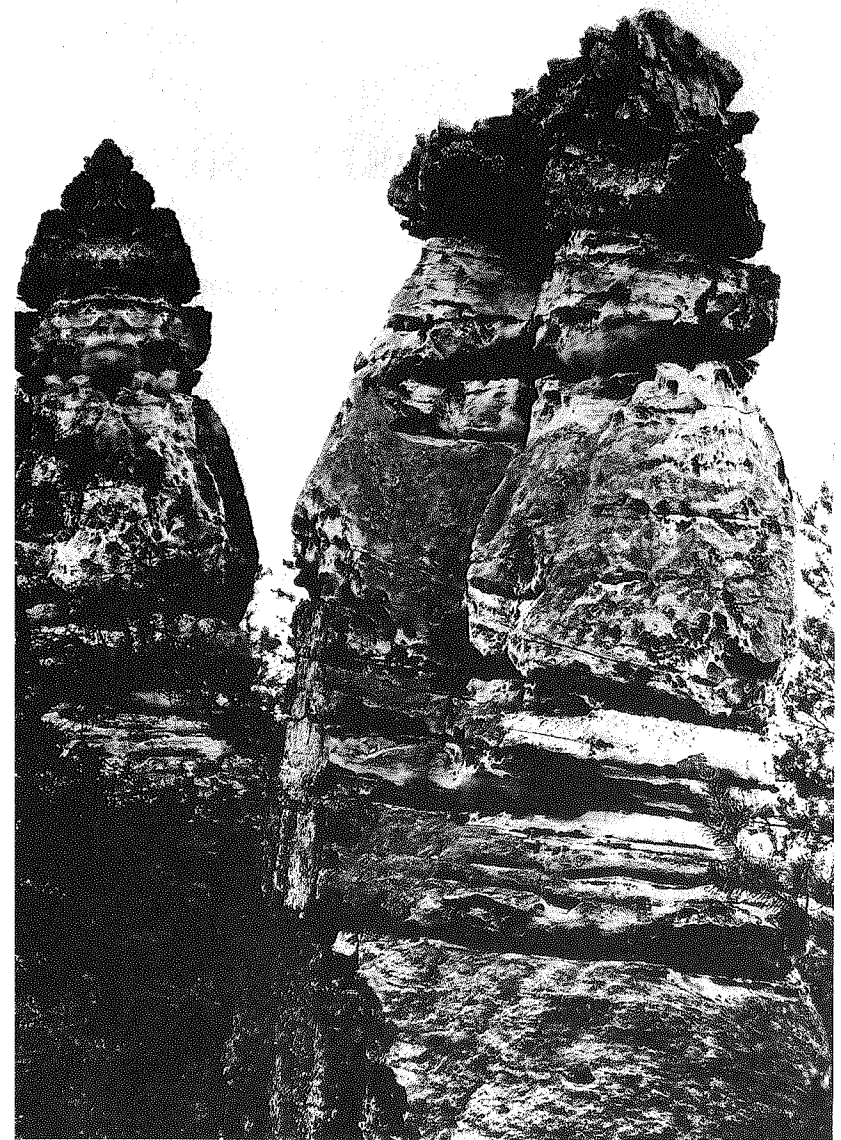
PRELUDIUM

(Padesát záznamů z pětasedmdesátého)

© Bohumila Grögerová, Josef Hiršal, 1991
Epilogue © Vladimír Novotný, 1991
Illustrations © Jiří Kolář, 1991
Photography © Michal Resl, 1991

ISBN 80-204-0211-X

Fotografie Michala Resla

Cesta se nezkrátila ani neprodloužila. Ztvrdla. Tentam je hebký šedý prach. Totam je mazlivé něžné bláto. A domy nové, obnovené, staré. Nové mlčí, obnovené šeptají, staré vykřikují. První: stříbrné rakouské mince – pětikoruna, zlatník, dvoukoruna, koruna. Ukradené a věnované. Strachuplná radost, radostiplný strach. Neprasklo to nikdy. Druhý: s rozechvělým srdcem, s pohledem k Oboře. Úprk před zásahem očí z Aldebaránu. Třetí s nápisem: MIZERO, TYS NÁM UKRAD HUSU! PŘIJĎ SI JEŠTĚ PRO VEJCE. MÁŠ JICH TADY 8. A osm křídou namalovaných husích vajec na černém papíře od homole cukru. Pátý: to bylo v tom okně nahoře. Bílé, dlouhé, teplé, měkké. Šustrák a duch a sušárna a Pepka. Babička byla cítit na sto honů. Šestý: požár na Silvestra. Odtroubeno. A potom drogerie a první pohled do propasti. Závratná tma, obrostlá brvami. Sedmý: PŘÍPUSTNÁ STANICE PLEMENE RYCHNOVSKÉHO. Černé křížky sazemi na čele a na tvářích. Sedmý: vždycky tajemný, starý a slepý. Osmý: čokoláda, zavináče, reflektory z baterek. Přes ulici o kus vlevo kříž: OWY WSSTCKNI KTEŘIŽ GDETE CESTAV POZORVGTE A WIZTE GESLI BOLEST GAKO BOLEST MÁ. PLÁČ JEREM. I. IR MDCCCXXVII. Nákladem ochotníků zdejších z části nově postaven a obnoven L. P. 1891. Obnovil Václav Hyršal. Cesta se nezkrátila ani neprodloužila. Ztvrdla. Tentam je hebký šedý prach. Totam je mazlivé něžné bláto. Oči zestárly. Ruka mává dál, i když odcházející už není k dohlédnutí.

10.30 lièvre à la perigourdine. Zaječí hřbet a zadní kýty odbláním, operu, osolím a protáhnu nudličkami slaniny. Na pekáči rozpustím 10 dkg másla, přidám na kolečka pokrájenou cibuli, pár zrněk celého pepře, hřebíček a oloupaný, na plátky pokrájený, jader zbavený citrón. Na to položím kýty, zprudka je opeču po obou stranách a teprve pak dám pekáč do předehřáté trouby. Podlívám mírně vývarem. Po hodině přidám hřbet a společně pečú ještě 30 minut. Štávu prolisuji, doplním šálkem kyselí smetany a umletými vlašskými ořechy. Podávám s knedlíkem a s kompotem z hršek a brusinek.

12.30 U stolu rozpaky. Pak vtipy. Mrzí mě, že mě to mrzí.

20.30 Beethovenovy písně o lásce ve Schreierově podání: An die ferne Geliebte, Wenn ich ein Vöglein wär', L'aman- te impatiente, In questa tomba oscura.

22.30 1 tableta Oxyphyllinu a 1/2 tablety Medrinu, zapít vodou.

10. 2. 1975

Byla to divná, nepřitažlivá holka, nečistá, nepořádná, bordelářka. A taky kradla. Psychopat. Jak se prvně objevila, už vůbec nevím. Napřed bydlela o dvě patra níž, pak, když se vdala, o dvě patra výš. Chodila k nám cvičit na klavír. A pak jsme poznali, že občas něco vzala. Jednou rejží, jednou cukr. Tak už sme jí klíč nepůjčovali. O tom, co bylo mezi její matkou a K., jistě tenkrát neměla tušení. Natož o těch dopisech. Jednou si půjčila Zámek a pomazala marmeládou jednu stránku. Její manžel, vydržel to s ní rok, pak odjel do Izraele, říkal, že si zakládala stránky, nožem od másla, od sádla, od marmelády. Byla ale podivně zkultivovaná, o leccčems věděla, překvapivě reagovala. Když u nás byl několikrát Egon Hostovský, děsivě po něm jela. A byla to tenkrát mladičká holka. Psychopat. Určitě větší než byla máma. Pak zmizela a občas se vynořila v nějaké historii. Různá manželství, různé děti, taky prej zavřená pro krádež. Jednou jsem ji potkal strašlivě zpustlou, skoro v cárech. Táhla polorozpadlej vozejček, na kterým sedělo ukoptěné dítě. Druhý, větší, běželo vedle ní. Copak s ní je asi teď? Nebude to mít lehký. Nikdy, ta to nikdy nebude mít lehký. Jeden z jejích manželů či druhů prý pátral po dětech, co s ní má. A vzal si je pak k sobě. Psychopatka. A přece: kdo by řekl, že napíše takovou knížku?

12

10. 2. 1975

Jetelíček hraju zásadně se dvěma balíky karet. Esa předem nevybírám, čekám, až se objeví na volných místech ve hře. Kladu do tří řad po šesti trojlístcích, když však některý rozeberu, položím místo něj další tři karty z talónu. Skončím-li překládání, seberu karty po řadě buď shora či zdola podle toho, co je pro mne výhodnější. Tentýž postup musím ovšem zachovávat i při dalších dvou sbíráních. Jestliže se rozhodnu, že budu sbírat trojlístky zdola, nepospíchám se sekvencemi, nanejvýš si uvolním esa. Dlouhé sekvence dělají při dalším kladení starosti, protože leží vzestupně a nedá se z nich odkládat na esa. Tato pasiáns je sice obtížnější než běžný klasický způsob, ale je živější. Položila jsem si ještě dvakrát galerii předků, ale neuhrála jsem ji ani jednou.

Dnes ještě naposledy Oxyphyllin a Medrin. Doufám, že se závratě už nevrátí.

13

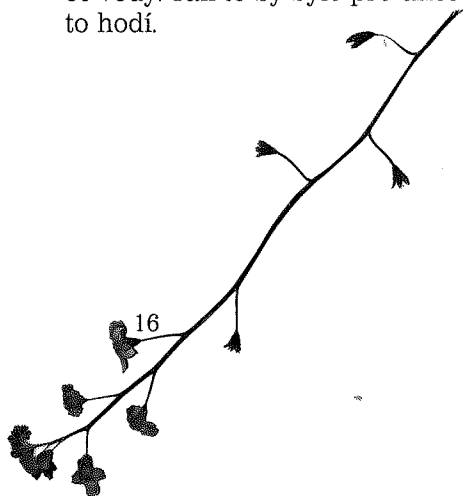
11. 2. 1975

Neptej se! Je to strašný. Jed potřebuju, jed! Zmizet, nikdo mě nepotřebuje, děti mě nepotřebují, než takhle, raději nebejt, ale jak to udělat? To jde od rána. Od šesti hodin se svíjím a nic nezabírá. Ty injekce už jsem přestal brát, nemůžu po nich močit. Tak беру jen ty prášky a vezmu tři a nic. Teď jsem vzal dva a bolí to pořád. Ta bolest už je úplně jiná. Byl jsem u toho posledního doktora, to je můj kamarád, tykáme si, on byl při všech těch operacích. Mluvil se mnou dvě hodiny úplně otevřeně, řekl, že při té poslední operaci mi zkrátili tlustý střevo, že se už do konce života nezbavím průjmu a jediný, co pro mě může udělat je, že by mě tam na pár dní vzal a dávali mi glukózu, abych trochu přibral. Vážím už jen padesát kilo. Ale copak tam můžu jít? Jen ta manipulace s těma pytlíkama, nemám tam koupelnu a teď to všechno. Už skutečně nevím, nejsem ničeho schopen, nenapíšu mizernej dopis, nemůžu myslet na nic než na tu bolest, nemůžu nikam jít, tak jsem pořád jen tady v těch čtyřech stěnách. Je to strašný. Skončit to. Ale jak?

11. 2. 1975

Čekali jsme na něj u Kolářů půldruhé hodiny. Přišel bez srozumitelné omluvy, s ním dívka s dírou ve svetru a špinavýma rukama. Běla připravila předkrm, večeři a zákusky. Přinesl několik pustých časopisů. Vlastní dílo s titulem „Deiscrizione“ sestává z jedné fotografie sedícího Buddha, jedné fotografie rovněž sedícího, písmeny po celém těle popsaného muže s čistým listem papíru na klíně, z jedné reprodukce jakéhosi starého latinského textu a z jedné kovové desky, v níž jsou vyraženy ekvivalenty asi desíti slov ve třech jazycích s přiřazenými obrázkovými znaky. Výstava: bílý prostor se dvěma podlažími, pár bílých prázdných rámců různých velikostí, opřených o zeď. Mezi nimi jeden Klee. C'est tout.

Pouť za trýznivou slastí, pouť k blahodárné trýzni. Tramvaje a autobusy, v kterých se dá snít, přemýšlet i psát. Na prvou se člověk těší, zná ji, ví i všechna slova, i všechny obrazy už pronesl a viděl, ze druhé má strach, neví, kam ho zavede. Ale nad obojí se klene azur, plynou oblaka, při obojí v hlavě zpívá pták a skučí dravec. Na té cestě od tramvaje zle štěkají dva psi. Patří k tomu, jako by hlídali zámeckou bránu. A pak pohled na zimomřivou zahradu, přezimující stromy, živořící trávu. A pak chuť a pak představa a pak sladkost a pak slast. A pak cesta zpátky. Na cestě od autobusu láká samoobsluha. Nic vhodného. Jedině tlačenka v Lahůdkách. Ocet a glutasol. Bez housky, jen tak. A pak prázdná čekárna. A pak křeslo. A pak sklenice vody. A pak rozřezávaná ocel. V hlavě melodie: Jünglingsstimmen, Svatební pochod ze sedmé, Hospodin je můj pastýř, Lavička v jasmínu, Já mám holku od Odkolků. Všecky polohy. Stříbrná bolest mění se v mosaznou. A pak báb, báb, báb. Kladivo jako v kovárně. A kleště. A pak už je to dole. Ještě zbrousit. A zase: Jünglingsstimmen, Svatební pochod ze sedmé, Hospodin je můj pastýř, Lavička v jasmínu, Já mám holku od Odkolků. A opět sklenice vody. Mosazná bolest se mění v černou briketu. V ústech i v hlavě. Sklenice vody. Tak to by bylo pro dnešek dost. A zítra jak se vám to hodí.

Je třeba se přimět dávat věcem kolem sebe smysl; ani žádné umělecké dílo smysl samo o sobě přece nemá. Člověk si ho z vlastní vůle teprv ozřejmuje. Jsou ovšem díla, v nichž nenacházím nic, co by mne vyzývalo a dráždilo, abych jim svůj smysl dala. Viz například právě Parmiggiani. — Snažím se však někde si jej v tom obrovském virváru uměleckých proudů a toků zařadit. Čeho si na něm cenit? Z toho, co jsem viděla a o čem jsme mluvili, se mi zdá, že nerozlišuje, nevybírám, nepojmenovává. — A právě tohle mi připadá nejdůležitější: stavět staré do nových souvislostí, souvislosti nově pojmenovávat a vytvářet tak nové, nově pojmenované skutečnosti a vztahy. Vlastní umělou realitu, neopakovatelnou, protože osobní, podloženou — jak píše Patočka — „ne pravdou nazírání, ale pravdou vlastního osudů“. — Od Parmiggianiho nás dělí jedna generace a to může být rozhodující. Snad ho už neláká přísnost vertikály osobního výběru, výsostného pojmenování, ale naopak šíře horizontály sběru, záznamu, registrace. Parmiggiani — shromažďovatel? A proč ne?

Zítra jdeme k Malichovi.

13. 2. 1975

Svobodné, zotvírané prostory, vlnění, vanutí a víry s proudy stejno- i různosměrnými, s proudy protikladnými, s proudy jakoby bludnými, o nestejně síle, o nestejně barvě, plavnými, chvějícími se, spirálovitě se svíjejícími, zani-kajícími i nově vznikajícími, ryze vertikálními i horizontál-ními, jasnými i tajemnými a přece svobodné, zotvírané prostory, opak mříží, opak klecí. A stejně všechno v klecích: V kleci vesmíru, v kleci světa, v kleci doby, v kleci jednoho lidského osudu. Konstrukce z kovových plošek a drátů, le-žící, stojící, zavěšené. Materiál podřízený lidské představě, vůli a síle. Konstrukce z žitého i sněného, tvrdě dolehnuv-šího, plaše se dotknuvšího. A přece svobodné, zotvírané prostory, vlnění a vanutí. Kdysi to byl byt, později ateliér, nyní vlastně už jen skladiště, téměř přeplněné. Objekty, modely, skicy. A kam s tím? Žízni to všechno po realizaci, dostat se ven, do přírody, do života, dostat se do lidského pohledu. Obejmout se s časem, zápasit s časem, nechat si od času požehnat. A zraněné tím svárem zplodit nové po-kolení a přijmout jméno.

13. 2. 1975

Zrušené klece
dráty mezi dvěma nekonečny
v tunelech víří vzduch
kotouče prachu
na holických hřištích
stříbrné a červené vlnovky
tetelivé chvění
nad rozžhavenými kolejnicemi
komíhá něha
zavěšená na skobě
krajina spirál
rozhodně černý podklad
pocákaný asfalt dráteníkovi nestačí
oblaka na sítnici vraního oka
nerez kreslí
čistě křižovatky nýtových spojů
dojíždět denně vlakem
nesnesitelný stud?

14. 2. 1975

Vy jste ho neznal? Von to byl takovej, víte, no prostě, byl to plaz. Už to byl starej dědek a klof mladou holku, co byla, nevím, náká tak trochu dorota, to víte, von byl spisovatel a tak si ho vzala. A von ji vodil po těch putykách a do společnosti a dycky, když potřeboval, tak jí nastavil. Taky, když potřeboval zachránit ten barák, ji přived ke mně. Já na to koukal, věděl jsem vo co de a myslel sem si, že by patřila spíš ke mně. Ale copak sem moh dělat? Ten barák, bylo to v Brdech, to sem mu teda povolil. My byli zemskej národní výbor, tak stačil příkaz na ten místní, že mu to nemaj brát, že to potřebuje k práci. No a měl to. Ale jinak to byl vopravdu plaz. Jeden z těch na okraji z tý celý generace. Von si vlastně věčně vyřizoval svý účty. Ze začátku něco chtěl, to víte, byl v partě a ta taky myslela a cítila za něj, pak ztroskotal a už nikdy nic pořádnýho neudělal. Jen pořád hledal nákou slávu a nákej profit. I sám kvůli sobě. Byl vlezlej, nestydatej, vobtížnej, byl to plaz. Barák udržel, jakýsi jméno měl, knížky mu vycházely, ve výborech nákejch spolků byl a tu mladou holku sbalil. Pro nás to byla jen taková figurka. Sedal s nima po vinárnách. Ale voni ho taky moc rádi neměli. Ale von je všechny přežil. A pak umřel taky.

14. 2. 1975

má drahá fritzi píšeš že ano máš jistě pravdu ovšem kdyby v případě že pak nevím nikdy bych se byla nena-
dála kde zůstala tvá jistota jen samou laskavostí vzpo-
meň si přece dovedu si představit všichni se veselí jen
ty pláčeš u posledního vagónu proč to všechno tak má-
lo by bylo stačilo le chien c'est moi nemluv tak hlasi-
tě vždyť je to pravda budem se stydět kde je tvá kočič-
ka s ofinou ano ta nešťastná zapomnětlivost prý kdesi
pohozena a nevyzvednuta není radno o tom hovořit lé-
pe by bylo kdyby se byli ale ty se ničeho pošlu ti svého
nejmocnějšího jistě i s křídly a nikdo ti už nebude mo-
ci ani časně zrána ne ani zrána ne protože můj anděl
strážce proti prudkému krvácení z nosu zlomeninám
a hluchotě anděl strážce číslo šestnáct tě vezme ve svou
ochranu dokud za tebou nepřijedu a jednou provždy tvá
přítekně bohumila

Sobotní člověk je člověk těžký, sobotní člověk je člověk bachratý, je z krup a hrachu a odlupují se z něj šindele při sebeslabším zavanutí větríku. Ráno uplývá v pohledech z okna a oběd nabíjí nitro jak kroupové jelito. Těžko se přemýšlí, těžko se mluví, těžko se píše. Najednou ale z ničeho nic je v hlavě rybník, je to ten z července roku 1938 a leží mezi Blatnou a Paštíkami. Na břehu leží plavá dívka se svou sestrou, ještě vyžletem, dívka je osmnáct a jako procesí blíží se sem řada deseti až dvanáctiletých kluků se svým vedoucím. Je po dešti, rybník se modře leskne, z rákosí ještě stékají stříbrné krůpěje. Záznak. A podivná sobotní figura z krup a hrachu s oloupanou střechou a šindeli kolem se mění ve štíhlého, vlastně hubeného osmnáctiletého chlapce, který má v srdci nůž. Dívá se na dívku a v hlavě se mu rozzáří přímo Kohinoor. Je to vůbec k uvěření? Nával pocitu dosud a už nikdy nepoznaného štěstí. Dívka se usmívá, hoch klopi oči v rozpacích. Nad rybníkem se vznášejí hejno vodních lysek a na druhé straně kvákají divoké kachny. Dlouhé plavé vlasy svítí v slunci. Záznak. A pak říhnutí a všechno je pryč. A je to zas tam, kde to bylo. V nicotě. Zbývá jen v křesle rozvalený sobotní člověk, člověk těžký, člověk bachratý, člověk z krup a hrachu.

okenice proti slunci samá šmouha
v sobotu po poledni čas řídne
o hůlce vzhůru
Dvořeckého, Hošťálkovou do Tomanovy
zelený pás, zelená Lhotákova Irska
ten kloub, ten kloub
mezi novými bloky místo pro Malicha!
půdorys mezihvězdného prostoru
jaká potěcha!
vlnovka mraku pluje nad olysalým trávníkem
vyvrácené obrubníky zanedbaných cest a
spící nosorožci na špalcích pod plachtami
ten kloub, ten kloub
kulhám vstříc větru
zastavím-li se, neurvale mi zacloumá pláštěm
levička v útulné kapse
pravička svírá bezkrevnými prsty rukojet hole
až do bolesti

Zachce se mi domova, vlněné sukně po kotníky, horké kávy a hrsti lesněnek. A taky tužky, co už špatně spouští —

16. 2. 1975

Bylo to tak: von vlastně pozval Kamila a Kamil jak to dyc-
ky dělal tam vzal své lidi tak sme tam přišli a voni von
s tou slečnou ale vona to vlastně byla jen hospodyně pro-
tože von prej byl teplej šli někam do divadla tak nás tam
nechali samotný s flaškama byl tam suchej vermut náký
francouzský koňaky a božole to víš to bylo tenkrát něco
my normálně pili vod vrchního Klenky z Národního domu
ten metylák z brambor flašku za patnáct set a teď takový
hody a von si mě vzal stranou a povídá: milostivá paní po-
dívejte ten stolek je ebenovej já vím že se nic nestane ste
slušný lidi ale tuhle máte takovej kousek flanelu a dyby se
náhodou stalo že by vám ukáplo prosím vás hned to utře-
te vono je to leštěný a hrozně choulostivý já si to přivez
z Japonska von byl totiž před válkou a snad i po ní ředite-
lem junajtdstejtslajns tý paroplavební společnosti vlastně
její filiálky u nás když byl v Národním tak sedal v první
řadě a starej Vydra se mu extra klaněl z jeviště no tak mi
ten hadr dal a vodešli a my pili za dvě hodiny sme byli
ztrískaný jak dogy byt byl vzhůru nohama vypili sme všec-
ko co teklo někdo myslím že to byl Zdeněk tam převrátil
a zlomil takovej velkej fikus copak to by eště snad šlo ale
představte si ten stolek mně jak sem byla vožralá vypadla
ze špičky cigareta a rovnou na tu desku a než jsme to zji-
stili tak jen si to představte byla naveskrz propálená

16. 2. 1975

a potom k ránu ...
a ruku dej sem
níž ještě níž
zjevení líbezného oblaku
někdo otvírá dveře
rychle
zrudlou tvář na tvých prsou
nevýslovné teplo
skrze košili
konejšíš
pak vstáváš
spěcháš zavřít dveře
jistě nás viděli
oba jsme tmavovlasí
přicházíš tichým krokem
srdce se vrací do svého rytmu
konejšíš
níž ještě níž
bourec morušový opředený dlouhými šňůrami perel
jejichž konce se rousají travou
níž ještě níž

- Jedeš pak domů?
 – Nojo.
 – Sem myslel, kdybys měl čas, že bysme zajeli za ním. Má totiž starou ve špitále, nevím, co je jí, snad čeká na operaci, kluk má prej anemii a holka elefantiázu, něco s hormónama, k tomu nemanželskýho či je rozvedená, nevím, haranta a von se měl někam dostat za redaktora a zas mu to nevyšlo, nevezali ho. Tak sem si myslel, že bysme za ním mohli zajet.
 – Jedu s tebou.
 – Cos říkal tomu chlapovi naproti. Měl ucho přímo mezi náma, a když jsme se zvedli, zved se taky.
 – Koukej, ať nám to! Co nám je po nich. Nic neděláme, děláme si svý. A když tě budou chtít honit, tak tě budou stejně. Dyť je to kafkárna. Vědí všecho, co chtějí. Tak snad taky vědí, že vůbec nejsme nebezpečný. Co nám je po jejich šmejdění? Ať nás nechají bejt. Přece nemá smysl se jich bát. Proč?
 – Samosebou. Myslím si to přesně stejně. Kdyby měl mít člověk strach, nevylez by zpod kanape. Copak my jim usilujeme o existenci? Ne, spíš oni nám – a proč? A jestli se za náma plazej, tak sou blbější, než si člověk myslí. Na druhý straně – z něčeho musejí bejt živi.
 – Už jsme tu, vystupujem.
 – Jo.
 – Pojď takhle, mají tu občas holicí krém Palmolive.
 – Ale von je ten maďarskej taky dobrej.
 – Takhle za roh. Táhle to je.
 – No jo, ale nevidím ho.
 – Počkej, zeptáme se. Prosím vás, není tu pan vedoucí?
 – Ne, ten tu bude až ráno, dnes má volno.
 – Tak zas dem!

V kanceláři 6×5 m sedí sedm dospělých, mentálně celkem zdravých lidí bez výrazných úchylek od normálu.
 7,00 začátek pracovní doby
 sednem si na to
 ... organizace vykonávající současně ... činnost pro
 předmět své hlavní činnosti
 bylo tam přebuchtáno
 pokud tato není jejich hlavní činností
 7,20 výpadek elektrického proudu
 břevno pokosem
 a taky mi to vobčas střílí do vejfuku když jedu a uberu
 plyn tak prásk
 prozess der individuierung: x ist = X ist be-
 merkt =
 7,38 dopravní zácpa
 jsi báječnej
 kosmé čtvrcení
 vodkoupil bych tě
 X ist namentlich identifiziert
 kde je honza dnes už nejspíš nepřijde
 CNIPI INFORCHIM
 takovej holomek a chce to mít vonnej dech
 7,50 klíče od bytu
 co dělal nynější ministr národní obrany ve vojens-
 kém vězení
 nemám příslušné pokyny
 each page is divided into two pages, e. g. A becomes
 A₁ and A₂. total memory space remains constant
 v. klofáč krmil králíky
 in both cases. columns marked by an asterisk corre-
 spond to
 slepice a různou užitečnou drůbež

Nejnebezpečnější povaha pro umělce vůbec je povaha příliš harmonická. Přivciřovat se a vycházet druhému vstříc: můžeš být oddaný epigon, pozoruhodný a obratný imitátor, ale téměř nikdy originální umělec. Vzít na sebe odvalu k drzosti sebeprosazení, přinutit k přivciření druhé, mít nápad a zvládnout jej v materiálu, to je vše. Nebo téměř vše, odmyslíme-li si mystickou kategorii požehnání. Podivuhodné na tom je, že přemíra citlivosti nemusí být vůbec na překážku originalitě, může být dokonce její výhradní náplň. Ne brát na sebe, spíše třídit a nemilosrdně odhazovat. Je otázka, do jaké míry je to věcí záměru a vůle a do jaké míry to předurčuje povaha a osud.

Ty obrazy byly krásné, byly jemné, barevně opalizující, chvějivé a přece jaksi nezaujaly. Jakoby bylo těsně před rozbřeskem a přece se nerozvedlo. Jakési matné šero. Zprvu nadějně, pak i trochu obtížné, ne však příliš, jen tak, že se na něj zvyklo. Jistě to bylo všechno nadměru poctivé, zdaleka ne nudné, velmi kultivované, ani v nejmenším epigonské či imitátorské — a přece jakási výtvarná kompilace, nikoliv v tvaru, nikoliv v barvě, spíše ve fluidu. Celé trochu nechtěně zastřené. Snad až příliš pokorné.

8, 40 náhlá nevolnost

hříč

kde je ivan právě odešel

musím votočit mašinu na záda aby se to dalo svařit

VNIKI VCPNTI MISOD

neručím za informaci

sich gegen diese ratlosigkeit zu wenden so

scheint mir fordert eine neue art von naivität

10, 15 řemeslníci v bytě

zbetlujem to razdva

... vyšetření tohoto problému

kde je lída není tu

CNIITEIL LEGPIŠČEMAŠ ASRPI

pro informační selekci budovaný na principu tezauru

umí prd

a je na to hrd

worunter ich hier eine fähigkeit verstehe sich

auf prozesse einzulassen

11, 20 lékařské vyšetření

praskla nám včera stoupačka na záchodě

bohužel to nespadá do mé kompetence

polcení nazděl

umožní vytvoření onoho problému zatím co vytvoření tohoto problému

asi jste moc tlačili

kde je bohunka na obědě

Od rozbřesku do večera padal hustý, drobný, mokrý sníh. Šero. A tak se všechno pomalu rozemíralo na krupici a mouku. Američané chtějí udržet ceny nafty na šesti dolarech. Musí to dobývat z břidlic, na Středním Východě stačí díra do země. Holka má ve škole kantora, kterej jim sám komentuje učebnice. Pro mnohý lidi s dětma ke škole je to vůbec svízelná situace. A to jste slyšeli, tu anekdotu o třech krokodýlech? V Západním Berlíně má výstavu nákej Řek, bezhlavý figury, environment. Nazývá to „Gastarbeiter“. Prostě sociálně kritické panoptikum. A jak to vypadá s Emanem? Prej asi o tři kila přibyl, to ale nemusí nic znamenat. Já byl, pánové, minulej tejden přepadenej. U letenskýho tunelu ve tři v noci. Dva vožralí. Jeden byl nákej hostinský z Vršovic. Rozbili mi brejle a ztřískali mě, že jsem byl čtyři dny v nemocnici. Ten, ten se rozvádí. To je těžký někomu do toho mluvit. Učitelka se dvěma dětma. Ty jeho věci jsou ale moc zajímavý. To jsi na hrozným omylu, to není literární malba. To je poučený na manýristech. Nojo, tak jdem. Vezmem tramvaj. Nejlepší dvojku. Od rozbřesku do večera padal hustý, drobný, mokrý sníh. Šero. Ještě, že vzal auto. Jinak by to ani nešlo dnes odnést.

13,00 OPBH procedure P; label l; procedure Q; procedure R; begin-goto l; -goto l; -end (R);
 vyšijem to na to tata
 znesnadní vyšetření onoho problému
 begin-goto l; -goto l; -l; -end (Q)
 kde je jarda odskočil si
 naši vojínové v selské chatě na benátsku
 14,15 rodinné důvody
 begin-goto l; -goto l; -l; -end(P);
 nebudu se bohužel moci zúčastnit
 dostaneš bubenika
 ohne sie vorherbestimmen zu wollen
 až ti shoří límec
 kde je standa šel na svačinku
 sozusagen nur gutwillig
 deset deka rumcajze dva rohlíky a desítku
 14,15 nemoc dítěte
 mit einer gewissen vorsicht
 třepe se jak sulc když tam vrznu kvalt
 omluvte mne laskavě
 gegenüber den eigenen vorurteilen
 čím by to mohlo bejt
 15,15 návštěva u zubaře
 var sum: real; begin sum: = 0;
 for i: = 0 to n do sum;
 VNIIESM VUTECHP MISINFORM
 kde je naďa nevíme
 NIITECHIM INFORMUGOL INFORMTRAKTOR-
 SELCHOZMAŠ
 vesnický dobytek u studně. jak se mají sedláci v Uhrách
 ... a zásadně přistupovat k problémům tvůrčím způsobem
 15,45 konec pracovní doby

Všecko v neskutečnu, všecko na pozadí rozplývajících se hlav oblaků, závanů vůní z pěti let. Ale ty oči, které na tě civí, jsou oči chladné, pátravé a přece jakoby unavené. Prelud pleť, pleť preludu. Hebká, vlahá, rozechvívající. Ta postava se neustále zvětšuje do obřích rozměrů a pak už není pozadí, pak už není světél ani stínů, jen velké bezperspektivní nic, vyplněné trýzní, papír trvání, na který kreslí bílou čáru něha. Vlhká špička jazyka dotýkající se vlhké špičky jazyka. Pružné a napjaté. Ruka hledající ruku. Ruka, svírající ruku. Třas. Zdálo by se, že je to strom. Ale to se k výši mnoha směrů rozlézá jen prasklina na tabulce okna, kterým je vidět jakási chudá, vyhublá krajina s modrošedým holým kopcem na obzoru. Pár baráků ztlučených z černých nadehtovaných prken a nikde živého tvora. Prasklina tvoří už škvíry, vniká sem chladný, mrazivý vzduch zvenčí. Pach asfaltu přerývá dávnou melancholickou vůní a oblaka znovu houstnou. Hlavy se šklebí, hlavy se zubí. Mění se ve vzteklé, výhružné pěsti.

z ulice zahvízdání prvních tónů z Bartókovy sonáty číslo jedna pro housle a klavír; z patra nad námi dlouhý, třikrát přerušovaný hvizd

to bylo zvečera; uprostřed nočního ticha pak zčistajasna ty rány, pády, křik a jakési burácivé kácení; jako by se hromově řítily balvany; srdce až v krku; pssst, tiše, náhle někdo vzlykl, po schodech sbíhají lehké kroky a nese se ostrý hysterický výkřik: Nenávidím tě a jeho taky — a ještě domlouvavý ženský hlas, úpěnlivý a plačtivý; třesk vyraženého skla a bolestivé zaúpění

ach bože, kdo by si byl pomyslel; měl zlaté kudrnaté vlásky, baculaté tělíčko, a když ho k nám přinesli, hrával si na podlaze s plechovkou, kam jsme schovávali staré klíče

doktorka měla v telefonu ospalý hlas, ale přijela v deseti minutách; ráno jsme vstali a zametali všecky ty střepy

Takhle se asi sestupuje do pekla nebo do sna. Začne to normálním strážlivým rozhovorem nevzrušených hlasů, v němž jsou spíš odmlky, přesně vedenou linií od něčeho k něčemu. Popis událostí a dějů, které se staly, mohly stát, nemohly stát, nestaly. Recepty na zvládnutí situací, na ovládnutí výrazu. Pak zamyšlení se a podiv nad nejrůznějšími objekty a tématy. Historie, estetika, umění. Pokusy o pochopení pomocí připodobnění. Obdiv k fascinujícím dílům. Pak pravda z očí do očí. Kritika. Sebepoznávání a sebeodhalování. Zábava padá za zábranou. Hlasité projevy souhlasu či nevole. A pak se začne jedno motat do druhého, jedno v druhé měnit. Všecko se znesnadní. Cokoliv lze dokazovat čímkoliv. Všecko souvisí se vším. Slova se mění ve výkřiky. Smysluplné se mění v absurdní, absurdita má hluboký význam a závatnou logiku. Není řád, je jen chaos, není chaos, je jen řád. Prostor se šíří a čas letí závatně rychle a pak se zastaví vůbec. Utkvění. A kolem všecko rozhemženo a rozmazáno. A už blábolí jen zmatečné jazyky plamene.

— Jsi vlastně inženýr. Už to vím, jsi vlastně akribické inženýr. Všecky nás přelstils. — Rozpačitě se usmívá. — Páral? Jdi s ním do háje! Hrabal! Vedle Hrabala tvoje Pastoralá ... Řeknu ti, klidně vedle Hrabala — Snad ho to těší ale není to tak jisté. Škytá. Joska poplívuje. Karel škytá. — Teda poblít to tu nesmíš. Ten koberec je totiž úplně nový. — Napůl udiveně a napůl nevěřičně: — Von mě chce shodit ... Dyť já — Škytá a škytá. Hájím někoho z nich. Nebo patrně oba. Škytá a škytá. — Dyť já sem úplně strážlivej. Můžu tu něco zkusit? — Radši ne, koukej ten koberec ... — Ne, já sem úplně strážlivej. To křeslo si dám sem ... — Čapími krůčky ... — Dám si ho sem, raz dva tři ... k zemi! — Chvilku leží jako podfatý. — Samej plyš ... — Poblít to tu nesmíš, Karle, stálo to moc peněz — Zvedá se a kostkované papuče mu padají z nohou. — Eště jednou, jo ... Takhle si dám to křeslo ... Můžu, jo, můžu? — Opatrně, Karle! — Raz dva tři ... k zemi! — Všemi deseti zanechává v plyšáku zřetelné plynulé brázdy. Pak vstává chrastivý, křehký a nešťastný. — Zavolám taxíka. — Teď už z nikoho nic nevypadne. — Ne, ne, ne, to ne — Dělá rukou urputná a nejasná znamení. — Poblít to tu nesmíš, Karlíku, to ne — Ještě celý druhý den jsou zřetelně patrné světlé brázdy, které vyrylo deset Karlových prstů v plyši koberce.

Symetrie je v podstatě beznadějná, logika bezobsažná, tvrdí ve svém Traktátu Wittgenstein, i když jeho tvrzení podávám do značné míry zbanalizovaná. Nicméně však: první poskytuje model a míru, druhé lešení. Musel jsem si přitom vybavit dvě Chan-Šanovy básně.

1.

Čistá voda třpytí se jak křišťál
 Lehce na dno dohlédnout je v ní
 Tu mysl, jež jednu starost nemá
 Deset tisíc krajin nezmění
 Když už mysl jednou řád svůj přijme
 Bez vší změny věčnosti jde vstříc
 Dokážeš-li pochopit i toto
 Pochopíš, že za tím není nic

2.

Vysoko, vysoko u samého štítu
 Nedohlédnu kraje, nechť jak chci točím tvář
 V samotě tam sedám, nikdo nemá zdání
 Jen v mrazivý pramen měsíc lije zář
 V prameni však přesto jasný měsíc není
 Měsíc v modré klenbě zůstává tkvít sám
 Pak si o tom tiše zpívám tuto píseň
 Podstata věcí však není ani tam

Poslední verš druhé básně je však možno přeložit ještě druhou alternativou. A sice: Píseň nápěv má však jaký já jí dám. Z čehož se dá vyvodit jednoznačné (a bohužel, zas jen logické) tvrzení: Umění (věc symetrie a logiky) působí silou esence a energie, nikoliv hloubkou poznání.

teče nám stoupačka manda mi řek co musím vobstarat zapomněla sem jak se to menuje ale vim jak to vypadá sou to prostě dva dost malý kusy jedný železný roury stejně tlustý na konci jedný z nich je pár žlábků trošku našikmo vyřezanejch potom je krapet vyšší rantl ale uzoučkej a pak se ta roura jakoby trošilinku zmenší konec tý druhý roury k tomu přesně pasuje jen je drobet širší tak aby se to do sebe vešlo a když se to sesadí drží to ne teda moc takže se přes to ještě musí navlíct takovej kovovej prstýnek zevnitř kulatej s úplně stejnejma rejžkama jako na tý rouře co je pod nim ale zevně je hranatej kdoví proč a ten se musí navlíct dřív než se ty roury k sobě spasujou jinak ho tam nedostanete a potom se přes ně přetáhne a utáhne rukou to nestačí musej se vzít takový kleště ale pak už to drží manda to potom vobtočí koudelí a bude chtít abych mu přinesla ňáký hadry vomotá ty roury a řekne ještě to nebudu zazdívat počkáme ňákej den je to tu fórový co já vim co to udělá dyž sem s tim pohnul tedko je to vorosený koukněte mám mokrej palec ale do dvouch dnu se to zatáhne a už by to vlnout nemělo dycky si to takhle voprubujte a pak mi zavoláte jo a bude přitom hamtat v tom sajrajtu z cihel a vody a všelijakýho neřádu a roznese mi to po celým bytě

Na schodech je cítit čerstvý lak, venku začíná soumrak. Šero a mráz. Tam je v podstatě všechno skončeno. Zbývá jen bolest a propastná beznaděj. Úzká ulička, naproti osvětlený hračkařský krám. Výklad s poštovními známkami, všechny jakýsi l'art pour l'art, všechny určené a vytisknuté pouze pro sběratele, všechny prakticky k nepoužití, všechny jen atraktivní atrapy. Kroky a bezradné mlčení. Stanice tramvají. My však půjdeme kus pěšky v šeru a mrazu. Napřed doprostřed Václavského. Kroky a bezradný hovor. Bezcílní nedělní chodci, pestrý dav. Špinavá námraza na chodníku. Roh Jindřišské. Dojdeme ještě na Karlák. Ve Vo-dičkově ulici zácpa aut. Nával před cukrárnou. U čínské restaurace asi dvanáct lidí, z nich osm Asiatů. Diplomaté. Přecházíme na druhou stranu. Kroky a mlčení. Na chvíli zastavíme pak u radniční věže. Naproti prodejna sluchadel. Uši, naslouchátka, sluchadla, odposlouchávací zařízení. Kroky a hovor. Pokračujeme v chůzi k budově techniky. Tam, tam je v podstatě všechno skončeno. Bolest a beznaděj. A my jdeme dál, jdeme parkem ke stanici, k tramvaji, k domovu, k večeri, k spánku, ke snu, k rozednění, ke stmívání, k smrti, k nicotě, k zapomenutí. Nasloucháme, slyšíme, odposlouchávají nás, aby nám naslouchali, aby nás slyšeli, abychom byli odposlechnuti. Hovor a mlčení, mlčení a hovor, šero a mráz.

V posledních pár dnech dvojí mimořádný prožitek: nejprve Malich a teď Wittgenstein. Konečně jsem se prokousala jeho filozofickým traktátem a zjistila

– že je to víc než vědecké konstatování a logická dedukce, dovolí-li si napsat o logice, jež je předmětem i metodou jeho zkoumání, toto

5,43 ALLE SÄTZE DER LOGIK SAGEN DASSELBE. NÄMLICH NICHTS.

– že jeho traktát je zkomponován podobně jako Poeův Havran, že má ideální rozsah, celistvost a gradaci:

5,63 ALLES WAS WIR SEHEN, KÖNNTE AUCH ANDERS SEIN. ALLES WAS WIR ÜBERHAUPT BESCHREIBEN KÖNNEN, KÖNNTE AUCH ANDERS SEIN.

– že si dovolí být překvapivý a originální a že miluje a dokonale ovládá jazyk:

6.5 DAS RÄTSEL GIBT ES NICHT. WENN SICH EINE FRAGE ÜBERHAUPT STELLEN LÄSST, SO KANN SIE AUCH BEANTWORTET WERDEN.

a protože mimo jiné slavné a známé věty napsal i tuto:
6,25 WIR FÜHLEN, DASS SELBST, WENN ALLE MÖGLICHEN WISSENSCHAFTLICHEN FRAGEN BEANTWORTET SIND, UNSERE LEBENSPROBLEME NOCH GAR NICHT BERÜHRT SIND. FREILICH BLEIBT DANN EBEN KEINE FRAGE MEHR; UND EBEN DIES IST DIE ANTWORT.

Proto mohu jeho Tractatus logicophilosophicus vnímat jako poezii.

Výrazně ostrá bolest hlavy a zubů, podmalovaná krajina-
mi. Jedna z nich se zrcadlí ve velkém ptačím oku. Noc, za-
hrada, dům s rozsvíceným oknem v prvním poschodí. Je
slyšet dokonce hlasitý hovor, slova však nejsou k rozezná-
ní. Zní jako poryvy vzdálené hudby. Druhou krajinu tvoří
záhyby na rukávu zimníku. Je plná stínů, které se vlní a
proplétají. Třetí krajina se obráží v motýlích křídlech. Te-
koucí řeka, zelený břeh se dvěma jasany. Na jednom
z nich je vyryt bílý monogram. O kus dál tiše ševelí rákosí.
Další je šedivá, mezi poli se vinoucí, do kopce běžící polní
cesta. V dálce se modrá nízký les. Pátá není nic víc než
bzučící mrak rojících se včel. A potom se dává všechno do
rychlého, krouživého pohybu. Kolotoč barev, vůní, nálad,
pocitů radosti, stesku a úzkosti. A tu se z pestré strakatiny
vynoří dvě malé, bílé nahé paže, berou třetici hlavu do
dlaní, přesně tak, jak je to v jednom starém předválečném
šlágru. Bolest však nikterak neustává, jenom jaksi zhněd-
ne. Je však nutno vstát, oholit se, umýt a vydat se k tram-
vaji. Venku je slabě pod nulou.

Liebste Bohumila sei doch vernünftig
ten fald tam nechci zůstanu u dvoudílné zvonové
zvlášť když mám tak kvalitní flanel
lassen wir es war grausam
hadr se na sukni nevyplatí stříhnu ji samozřejmě na-
šikmo aby mi házela zvony
es war grausam wie er
spíš vpředu než po stranách
nein unter keinen umständen
navíc si ji dám do pásku
o es war furchtbar er rannte
aby dobře seděla
und stolperte und rannte und rutschte und rannte
délku si udělám těsně pod kolena
bitte nicht
ale ano delší nechci už jsem na to stará
stolperte und rutschte und rannte
ráda bych aby mi zbylo i na vestičku
bitte nicht
jenom krátkou
überal dunkel
na tři knoflíky
schnee schwarz und tief
a s kapsou
ich kann nicht mehr schreib sofort deine Fritzi

Neslazený čaj, dvě topinky, slabě potřený máslem a jahodovým džemem. K Raskolnikovovi právě vešel Lužin, přítomni byli ještě Zosimov a Razumichin. Dojem byl pramizerný všeobecně. Potom nudlová polévka s drůbky. Prodejna tabáku, Rozhlas, Knižní novinky a dvacítká BT. Holíč, stříhání, mytí hlavy. „Jen ještě počkejte, z tohohle křesla se tak rychle nevstává.“ Bílá Labuť. „Bude tu odpoledne.“ Přední čtvrtka grilovaného kuřete. Tramvají nahoru. Přestup. Setkání. Jahodový protlak. Kdesi víc než v ráji. Staré fotografie. Kavárna. Káva, soda. „Předvídat budoucnost je těžké, pochopit však pohled budoucnosti na současnost je těžší.“ Zajdeme tam na půl hodiny. Už ho vidím. „Mám tu celkem klid, děláme neuvěřitelný obrat, šest miliónů za rok.“ Staroměstské náměstí. Telefon. Jugoslávský básník nevalné kvality. Telefon. Dva rybí závitky v rosolu. Telefon. Nakladatelství. Sklenka plisky. Tři anekdoty. Cesta k tramvaji přes park. Telefon. Je to marné, dnes není k zastižení. Snad zítra ráno. „Tak ahoj! Příští týden v pátek.“ Před domem kupa špinavého sněhu. Telefon. „Jsem z toho ještě moc poničená, moc!“ Malý kus vepřového kolena. V té chvíli se dveře tiše otevřely a do světnice, nesměle se rozhlížejíc, vešla Sofije Semjonovna Marmeladovová.

Liebste Fritzi ich schreibe sofort ab
a přímo ke mně
was würdest du einer schönen bluse sagen
dýchal spíš chrčel námahou
je nach material ideal ist bordürens Spitze
zavěšen na berlách pahýl nohy se houpal jak srdce zvo-
nu
es lohnt sich kragen und bindebänder schräg zu schnei-
den
chrčel a neuvěřitelně rychle ale neviděl mě
rechts auf rechts aufeinander
ó bože protože za ním v tom okamžení
ich steppe zuerst die biesen
za ním proti nebi
dann erst schneide ich die vorderteile zu
zafičelo vzduchem předlouhé laso
von links an den halsausschnitt gesteppt
už dost ne
dass sie ganz genau aufeinandertreffen
znovu se rozpráhl a hodil
entweder durch rechts-links naht
ale minul ho
oder durch einfache naht von links
obrovská smyčka klouže po sněhu
alle ansatznähte auseinandergebügelt
a oba jak stíny vlevo do tmy
mit zickzackstichen versäubert
šplhám plačky do prudkého svahu
blaib hipsch ksunt deine alte Bohumila

No musím to nechat sundat s tím se už nedá nic dělat zejtra se tam du představit já tedá nejsem žádněj umělec ale mladý mladý mám rád říkám můžete mi tykat ale vocad až pocad nejsem žádná potápka jako bejvaly za protektorátu ty to nosili ovšem jinak to byly pane účesy a ty klobouky to vám předvedu tak takhle to byla bouřka počkejte ještě vpředu zpočátku byly to masaryčky jednu sem taky měl a takhle celý klopený to nosili voni a za tím édlvajs jeden taky přišel prej s gehajmeštácpolicaj já mám eště vodznak můžu vám ho ukázat jak sem ho zabil já mám tři roky koncentráku teď se ale musím dát trošku upravit já sem totiž jinak spořádaněj člověk mám rodinu můžu vám ukázat fotografie krásný tři děti to víte padesát vlastně už jednapadesát a zejtra se tam du představit říkají na pingla trochu malej ale pane je pingl a pingl to nejni jen nosit nějakejm vožralejm pivo ale vykostěte mi krocana no nedá se nic dělat musím jít dneska se to všecko pomíchalo sou řemesla který dělá kdekdo číšnicej je dneska každá bába vod necek taky to podle toho vypadá ale dělejte to za ty prachy ale už musím jít ten holič to je můj kamarád co my dva spolu užili milej pane jéje no tak eště tu poslední na cestu.

- Fernando Pessoa: Heteronyma (Odeon, Praha 1968)
 Ferdinand Kriwet: Apollo Amerika (Edition Suhrkamp 1969)
 Max Bense: Programmierung des Schönen (Agis-Verlag, Baden-Baden 1960)
 Landschaft unserer Liebe (Mitteldeutscher Verlag, Halle 1974)
 Neue Deutsche Literatur 8, 10/1974
 Aussichten – Junge Lyriker des deutschen Sprachraums (Biederstein-Verlag, München)
 Briefe aus der Tschechoslowakei (Verlag Styria, Graz - Wien - Köln)
 S. J. Schmidt: Bedeutung und Begriff (Vieweg & Sohn, Braunschweig 1969)
 Klaus Peter Dencker: Den Grass in der Schlinge (VLE Verlag, Erlangen 1971)
 Ludwig Wittgenstein: Tractatus logico-philosophicus (Edition Suhrkamp 1963)

Někdy v sedmačtyřicátém měl výstavu v Hollaru a přišel francouzský velvyslanec. Chtěl něco koupit, nějakou grafiku a Mistr, že to není na prodej. Tak jestli by prý neudělal portrét dcery. Jo, ale jedině akt. — A najednou si všiml diplomatových bot. Tak tu grafiku bych dal za ty boty. Velvyslanec byl srozuměn, že je nechá poslat z Paříže. — Ne, hned! Máme stejnou nohu, tak si vyměníme boty a tu grafiku si můžete hned odnést. A tak přišel Monsieur Déjean ke grafice od Tichého a Franta Tichý k elegantní obuvi.

Jednou mu přinesl učedník od Pegrassiho vytištěné grafické listy. Mistr mu chtěl dát spropitné, lovil po všech kapsách. Kde nic tu nic. Chvilí přemýšlel, pak se na kluka ostře podíval. — Už jsi někdy viděl nahou ženskou? — Kluk celý vyjukaný zapípal, že ne. — Tak pojď se mnou. — Vedle v pokoji spala paní Tichá, nahá, jen pod lehkou dekou. Franta přivedl kluka ke gauči, rychle deku odkryl a povídá: Tak se koukni! A teď už plav!

z ulice zahvízdání prvních tónů z Bartókovy sonáty číslo jedna pro housle a klavír, z patra nad námi dlouhý, třikrát přerušovaný hvízd

zazvonila bledá jak smrt: dvanáct se jich vevalilo do dveří, jak hory, a postavili se těsně kolem mne; ne, děvče tam nebylo ani jedno, jen samí chlapci a žádného z nich neznám; v ložnici rozházené postele a na nich kožené dŮtky; chybí mi paruka, polodlouhá, z pravých vlasů, skoro nová, a dva starší stříbrné náramky

vidím ho jak utíká s taškou na zádech, kudrnatý, blondatý a kope před sebou šutrák

bojím se tam s nima, nech mne tady přes noc, bože co se tam asi děje; třesoucí se rukou mi podává jakýsi balíček: prosím tě, schovej mi to u sebe, šeptá sotva slyšitelně, ne-smí nic tušit — A zamyká za sebou horečnatě na dva zá-pady, zastrkuje i řetízek, jako by mohl za ní až k nám —

Ač to znělo jako nadávka, nadávka to nebyla. Spíše výraz podivu a jisté nedočkavosti. Společnost byla různorodá, byli tam i někteří z našich přátel, snad to byla recepce nebo ples nebo mikulášská, všechno se to tam motalo v oslnivém světle, se stropu visely křišťálové lustry, plno pestrých barev, z jedné strany zněla taneční hudba, která ovšem byla stěží slyšet pro hovor a šum, dámy měly dlouhé večerní šaty, páni celí v černém, a tak i my se vedli zavěšeni, tiše jsme spolu hovořili, z tebe však vyzařovala zvláštní, dosud jen slabě pocítovaná síla, spíše energie a suverenita, která, jak jsem si všiml, měla vliv i na kolemjdoucí, zcela jistě o ní věděli, zcela jistě se jí i v nitru podřizovali, vnějších důkazů však pro to nebylo, jen někteří se plaše ohlédli po tvé hlavě, vlastně po tvém výrazném, nádherném profilu, který nebývale fascinoval i mne, tak, že jsem byl ještě šťastnější, že tě mám, že patříš ke mně, že si tě sem vedu a že si tě zase odvedu jak jen možno nejdřív, trochu ovšem v rozpacích, budeš-li tak brzy chtít vyjít z tohoto sna, neboť bylo naprosto jasné, že tohle všechno je popůlnoční sen, přeludná a přece překrásná a slastiplná motanice, barevná, opojná, i když trochu mdlá, tak jsme procházeli hustým davem přítomných, místnost se změnila v jakousi halu, dolů běželo schodiště pokryté červeným kobercem a my už vycházeli a já pln rozpaků jsem se tě zeptal: „Tak chceš jít?“ A vtom jsem z tvých úst uslyšel něco, co jsem neslyšel dosud nikdy a co zcela určitě nikdy neuslyším. Totiž: „Nejsi vůl?“

Předsedu západoberlínské organizace Křesťanskodemokratické unie (CDU) P. Lorenze unesli včera dopoledne v Západním Berlíně neznámí pachatelé. Důvod únosu není zatím znám. Policie zahájila rozsáhlé pátrání a obsadila všechny důležité křižovatky ve městě. Lorenz je hlavním kandidátem opoziční CDU ve volbách do západoberlínské Poslanecké sněmovny.

Píseň prvního března. Modrošedé neurčito, konec světa. A na obzoru řada krácejících. Pohyblivé postavy jakoby vryté do prostoru. Míříme k nim přes rozmrzající šedo-hnědý blátivý trávník, rozsáhlou lučinu, tu a tam lesík slabých nízkých bříz. Ostrůvky krystalického, špinavého sněhu. Na druhé straně silnice se zástupem bachratých vil; všechny mírně zašlé, v zahradách tu a tam skupinka schlípých smrků, větve svěšené v předjarní únavě. Zařazujeme se mezi krácející, směrem proti slunci. Na asfaltové cestě bílé abstraktní obrazce po ještě ne zcela roztálé soli. Mírný mráz a oslnivý jas. Hovoříme o psaní, oči přivřené, kroky pomalé, občas zastavíme, abychom pohleděli vlevo, v modrošedé nic. A pak se vracíme, vracíme, vracíme až k opuštěnému nedostavěnému domu, jakoby předurčenému vytvořit prostředí pro horor. V oknech, vzdálených od sebe jak hroší oči, se náhle mihlo strašidlo. Nás však už v žádném případě nevyděsí. A pak se vracíme, vracíme, vracíme k známým přátelským a vlahým končinám.

— to Žofi Smoljaková, ta — znám ještě jednu Žofi: Nepevnou, ta je mladší a líčí si víčka smaragdovou zelení — tedy Smoljaková, ale Smoljak z Malostranské besedy není její příbuzný, ani vzdáleně, dělají tam dobré divadlo, i když bych myslím Járu da Cimrmana nemohla vidět příliš často, rušit tu scénu neměli — Joska kdysi dostal dobrý kšeft taky od nějakého Smoljaka, jednalo se o veršiky ke kresleným filmům a ten Smoljak se jmenoval Václav stejně jako nejstarší bratr Žofi, má ještě dva, Jirku a Milana — to jméno nemám moc ráda, Milani bývají slaboši, bázlivci a hlavně prudašové, jako jeden z mých šéfů, který si pustil propan-butanovou bombu na nohu ze vzteku, že už v ní není plyn a zlomil si dva prsty — no a Žofi i její bratři dostávali jako děti od otce denně po pětikoruně — pan Smoljak není skoupý — bože, copak asi dělá Olinka Skoupá, taková to byla holčička, ještě ve třiceti vypadala na dvanáct, ale měla šedivé vlasy, a když se vdala, chodila ke mně plakat, že jí to bolí, dokud její muž nespádl s koně a nepřerazil si páteř, pak si oddechla, děti neměli — zato Smoljakovi měli čtyři a pan Smoljak by jich byl jistě nadělal ještě víc, kdyby to bylo šlo, ale už to asi nešlo, paní Smoljaková měla ploché nohy, bylo by to chtělo operaci, když jsem ležela na ortopedii, měla jsem po pravé straně sousedku se zřícenou klenbou na obou chodidlech, operovali ji nadvakrát, měla krásné modré oči — to paní Smoljaková má devět dioptrií a zrak jí ustavičně slábne — Žofi taky nosí silné brýle, a když si je poprvé sundala, byl to šok, vzpomínám si, když jsem viděla Josku poprvé bez brýlí, bylo to v létě, blížil se konec pracovní doby a zrovna vešel do dveří Janda, co byl tak strašlivě žárlivý na svou ženu jako pan Smoljak, který podplácel vlastní děti, aby ji hlídaly a každý den se vrhal před svou ženu na kolena a plakal, aby ho neopouštěla, ale ona mluví špatně česky, je Chorvatka, takže Žofi, ta —

Ten první hysterický kretén, potřeštěný blouznil, syn služky a oficiála, nadýchaný smradu pomýjí, pryčen mužského útulku a téru z pouličních a hospodských hajzlů. Běžná věc se děla v děloze bývalé služky, když byla oplodněna chlapem o desítky let starším, byrokratem nejnižšího stupně s dvakrát změněným jménem. A pak přišel na svět vrah-kretén, jakého dějiny téměř nepoznaly. Kariéru začal jako zpěváček-sopranista na kostelním kůru, končil jako třesoucí se paranoik sebevraždou v díře, když předtím zlikvidoval milióny a milióny. Ten druhý navenek chladná, ovládající se bestie, uvnitř prožraná rakovinou závisti a ctižádosti. Syn posluhovačky a policejního náčelníka, legální otec-švec byl pouhým ožralým pěstounem. Trávil dětství jako levoboček v provinční nóbl rodině. Pak zběhlý student semináře, silniční lupič, spiklenec a kriminálník. Matička měla asi radost, když se jí prvně pohnulo pod srdcem, co tam někde v koutě pokoutně ... A pak přišla na svět všehoschopná bestie, řídká i v historii východních tyranií. Zločiny začal, v krvi se koupal a končil – bůhví kdo mu čím dal. Milióny zničil, milióny zotročil. A oba vztekli tchoři vyrůstali obklopeni mateřskou láskou a péčí. V útlém mládí byli prý oba poněkud neduživí. První maloval, druhý psal básně. Kristepane!

V přirozeném denním světle je stěna stěnou, obraz obrazem. Klid, svěžest, jas. Odpoledne světlo zlatné a jeho zdroj se zvolna přemísťuje do dolního levého rohu okna. Plasticový bílý rám vystupuje ze stěny tím víc, čím víc se šíří a houstne pruh stínu. Malinová plocha, oživená tmavšími vločkami, se vzrušeně rozhemží. Výrazně vystoupí kontura obou dvouhlavých lettristických portrétů. Přísné, technicky dokonalé, věčné. Vpravo nahoře v zkrouceném rámu „krásná záda“ v oparu akvamarínu. Za sklem vedle rozmáchlé štavnaté skvrny. V rohu obrovská rozpláclá plechovka. Černá na bílé. Bílá na černé. K večeru se stěna povlékne šerem. Náhle z nástropního lustru prudké umělé světlo. Stěna je pódium, obraz dramatem. Trávnová zeleň padacího mostu s vykousnutými břevny vyrazí z malinových nebes. V témže okamžiku přihrblý akvamarínový trup zešedne, zbledne a v příští chvíli se změní v záda mrtvého malíře. Pod sklem vedle živelná gesta, rvačka barev. Ze dna plechovky se prudce roztočí kotouč gramofonové desky. Nástropní světlo zhasne a současně se rozsvítí nástěnná lampa vlevo a stojací vpravo. Perspektiva naruby. Most naložený vysunutým ledovým hranolem klesne do hloubky. Prostor je vystlán bělobou, plující nad hebkým pažitem. Jánusovské tváře, nasvícené se strany, se propadnou do změti písmen. Ze skupiny barevných koláží se vydělí majestát helénské sochy, zraněný nůžkami. Postranní světla zhasnou. Dlouhá tma. V rámech prázdnota. Nemluví už barvy, tvary ani gesta. Zůstávají jen v sobě uzamčené myšlenky. Váhavé jitrní šerení. Zvolna se stěna opět stává stěnou, obraz obrazem.

3. 3. 1975

Slasti lásky, starosti s rodinou, trápení s nemocemi, svízele se psaním, nesnáze s existencí, radosti z přítomnosti, obavy z budoucnosti, nad tím vším svítí žárovka a pod tím září dvě plné sklenice. Probrdit se či proletět až na sám konec obzoru, kde lze dohlédnout až k samému začátku nebo tím proplout a nakrátko zanechat brázdu, kterou zas zaleje ta kalná voda. Pod žárovkou, nad sklenicemi hodiny letí. Slasti, starosti, trápení, svízele, nesnáze, radosti a obavy se mění ve vlaštovky, krahujce, hady, ještěrky, křečky, holuby a krysy, z pavouků vět stávají se štíři. Čelo a čelo, oči a oči, zuby a zuby. Počáteční harmonický dvojhlas mění se v atonální křik dvou hrdel, jedno přeřvává druhé. A pak se to opět poněkud zklidní. Žárovka svítí, sklenice září. Vlaštovky, krahujci, hadi, ještěrky, křečci, holubi, krysy slétají se k hnízdům, zalézají a cupitají k norám a doupatům. Venku je zářivková městská noc, mírná zima, prach a smrad. Tramvaje řinčí, auta sviští. Kus se probrodil, kus se proletěl, kus se proplul. A brázdu za tím zalévá už opět kalná voda.

54

3. 3. 1975

Předseda západoberlínské organizace CDU P. Lorenz je stále ještě v rukou únosců. Policie znovu vyzvala v rozhlasovém prohlášení pachatele únosu, aby podali důkaz, že Lorenz je naživu. Mělo se tak stát jeho vlastní rukou na novinách s příslušným datem. Mezitím bylo na neudaném místě v Západním Berlíně složeno pět set tisíc západoněmeckých marek, které únosci požadovali jako výkupné. I další podmínka únosců byla splněna. Ze západoberlínského letiště odstartoval krátce před desátou hodinou letoun společnosti Lufthansa s Lorenzovou manželkou a jeho třemi dětmi na palubě. Odlet Lorenzovy rodiny do Frankfurtu nad Mohanem vysílala západoberlínská televize, aby se o něm Lorenzovi únosci mohli přesvědčit. Lorenz však dosud propuštěn nebyl a o jeho osudu nejsou žádné zprávy.

55

4. 3. 1975

Na začátku byl okouzlen a zmaten. Zaskočen zvědavostí a touhou. Pak se nabažil. Ale už bylo pozdě. Marně trásl hlavou. A potom lapen a vlečen. Zkoušel, co se zkusit dalo, past měla ale pevné, i když pružné mříže. Ubroušené nehty, zmozolené dlaně, zkrvácené čelo. Lapen. A v hlavě větrný mlýn. Útěky: do euforie, do nemoci, do ciziny. Lapen. Laskavý, bezohledný, lhostejný, hrubý, něžný, upřímný, lstivý. Slušný člověk, nesnesitelná trýzeň, vztek a přece stud a strach. A tu se po tom všem vynořil a zjasnil plán: navodit situaci — dostat se do role opuštěného. Nechat se zklamat. Jít odvážně a vytrvale cestou zklamání znamená obkroužit zeměkouli. Hory se sníží, oceány se rozestoupí a dojít nelze nikam jinam než ke známým končinám. Tam, odkud se kdysi vycházelo, bez vědomí o členitosti světa. Přízraky na obzoru však jsou jen pouhé mraky, v kalné kałuže se mění oči démonů. Mříž, ze které vanul děs, zrezivělá, rozlámaná, na obzoru nový zásvit s novou nadějí.

4. 3. 1975

Meine liebe Bohumila,

představ si, včera přede mnou Ernst klečel až do půl jedenácté! Und dabei weiss er, že mi ráno začíná vyučování už v sedm! Ich bin schon ganz krank geworden z jeho nářků a zapřísahání, ještě, že nemám tak dobrý sluch a půlka mi stejně ujde! Und dazu habe ich noch festgestellt, že podplácí děti, aby mne špehovaly. Malý Ernst mu totiž včera vyprávěl, že mi pomáhali v tržnici dva páni sbírat brambory, když se mi protrhla taška s nákupem und er riss sich die Haare und flehte mich an ihn nicht zu verlassen.

Ich habe dir noch nicht geschrieben, že budu muset jít na operaci, mám příčně ploché nohy a je to katastrofální. Jak víš, musím zhubnout aspoň na 80 kg. Ernst aber traut mir nicht a dokonce už mne i škrtil, abych se přiznala, wer steckt dahinter. Když jsem se trochu probrala, žádala jsem ho, aby mi aspoň navlékal nitě, když mám denně tolik správek! Du kannst es dir wohl vorstellen, bei vier Kindern!

Odepiš mi brzy, co o tom všem soudíš.

Deine alte Fritzi

P. S. Zase se mi zhoršil zrak. Očář mi předepsal už devět dioptrií.

Černý gumový okraj s tlačnými proužky, nazřen zblízka, sem tam prošedivělý zrnky prachu s kapkami zaschlého bláta. Nad ním oranžové, téměř hnědavé hladké jakoby polokulovité (i když o něco ostřejší, spíše do elipsoidu) klenutí. Je bez poskvrnny, leskne se, nalevo a napravo pak pásek šedého až bílého laku, u okraje dole širší, směrem nahoru se zužující, ústící tam, kde končí uzavírání, po každé straně nažloutlým kovem ovroubená dírka, ta nejdolejší, třetí v pořadí. A pak zas nejspíše tak srpou podobný oranžový dílek po obou stranách. A zas výřez šedobílé, tentokrát podobný obrácené hokejce s krátkou rukojetí. Úzký tkaný proužek v dírkách je hnědobíle žíhaný, na obou koncích zúžený a obtočený uzoučkým kouskem bílého plechu. A vše to potom dokružuje vzadu opět hněděoranžová, na samém středu zaoblení spuštěn dolů úzký tálek z téhož materiálu. Okraj, o němž byla řeč úplně na začátku, je na malík široký a táhne se po celém spodku. Ozdobné šedobílé dílky jsou přišity dvěma řadami droboučkových stehů. A celé se to krásně leskne. Tkaný proužek je nahore zavázán tak, že tvoří motýlovitou mašličku.

z ulice klakson policejního vozu, z patra nad námi nic vzpomeňte si, je to důležité

jak u nás zazvonil, už v pyžamu; dojídali jsme právě večeri; přišel a řekl: až třikrát zabouchám na podlahu, přijďte mi na pomoc, sám na něj už nestačím — a odešel

a potom? a potom?

na víc si nevzpomínám; je tu někde mýdlo a ručník, prosím vás?

snažte se vzpomenout si

snad tlumený hluk noční tramvaje nebo někdo pouštěl prudkým proudem vodu? rychle, hadr sem a ty schody a jak to bylo dál?

— načež mi syn můj Karel vyhrožoval, že mi něco udělá a v ruce držel —

všichni křičeli, to není nic pro děti; odvedte je; dělá se mi nanic, můžu už odejít?

poznala byste ten nůž?

snad nůž na chleba, nevím; k ránu spávám tvrdě

protože jsem byla svědkem jak srazil vlastního otce na zem, dostala jsem strach a

bzučení much nebo hluk krve v uších?

jeho popis! potřebujeme přesný popis!

— a potom prohlásil, že mi rozbije

ne, nevím to jistě, tolik lidí všude a všichni křičí: vzpomeňte si! udělejte tu místo! zavolejte doktora! odvedte ty děti! vzpomeňte si!

ten nůž, paní, ten nůž!

držel ho v ruce a plakal, vlastně ne, smál se; křičel

— přeju ti, aby ty tvý světla jednou provždycky zhasly, ty kurvo, ty kurvo

z ulice klakson služebního vozu; z patra nad námi dupání po schodech; jdou tři; on mezi nimi; něco slabě zachřestilo a poslední výkřik: loučení? kletba?

V paměti nedohořelá zhaslá čtvercová svíce se zkrouceným knotem. Cokoliv, kdekoliv, jakkoliv. Barva oranžová, pocit šedočerný. Slova létají jak holubi: v houfech, v páru, jednotlivě. V Železné ulici výklad jeden na druhém. Muzeum plné kolážované minulosti. Rytířská ulice zúžená ohradou. Tržnice, která si udržela padesátiletý a možná daleko starší pach. Tam někde je dlaždice prarodičů. Bylo to, zajisté, cítit všecko ještě jinak, ale ta substance se vcelku nezměnila, stejně tak jako prostor, i když teď jinak členěný. Několik schodů vzhůru, tady se odehrálo kdysi setkání s vyřízeným, téměř už na troud vyschlým básníkem. Na začátku Národní třídy nová refýž, dosud ne v provozu. A pak to zacukalo v hlavě. (Něco jako „Jdi na jetelinu! Jdi na jetelinu!“) Ano, seděli u Mázlů. Před objetím a před obědem. Ke dvěma číším třetí. Lehké bílé víno. Těžký červený jazyk, jazyk přímo svatého Jána. Opět další milenci, milenci v letech. V hlavách ostrži a drozdi. Za každým stín, pod pláštěm dyka. Čas jim pádí vstříc, pádí vstříc času. Nahoru, dolů. Pohyblivé schody na stanici metra do podzemí a z podzemí.

Sedáme si kolem psacího stolu. Přehazujeme si nohu přes nohu. Mezi okenicemi opřena o vnitřní sklo stojí kabelka s nákupem a kelímek od kremžské hořčice. Evža řekla jsem moc ráda že jste přišly děvčata. Lída řekla dnes se nám to zvlášť dobře hodilo. Evža řekla mně taky. Já jsem řekla to je fajn. Lída řekla nevádí že jsme přišly tak brzo. Evža řekla ale kdepak hned postavím na kafe. Já jsem řekla to je fajn. Já si sladím jednou kostkou. Lída spolari-nem. Evža řekla já si ji dnes vůbec nedám. Možná měla málo kafe. Každá si bereme po chlebičku s humrovou majonézou. Evža řekla ty jsou ale výborné. Já jsem řekla u Paukertů mají vždycky čerstvé. Místnůstka nemá strop. Kolem se vlní nezřetelný šum docentů a akademiků. Přitahujeme si židle blíž k sobě. Evža si uhlazuje sukni. Mám hnědý svetr. Je mi horko. Lída pohybuje rty i rukama. Utíráme si ústa do ubrousku. Evža řekla a co Standa. Já jsem řekla a co vaši. Lída řekla a co Petra. Nesmějeme se příliš hlasitě. Nemáme čemu. Evža řekla máš moc pěkný kabát. Já jsem řekla copak ty ho neznáš je už tři roky starý. Lída řekla bude mi zas zima na uši já se znám. Evža podává ruku nejdřív mně. Mírně mi ji stiskne a pustí. Má teplé prsty. Potom podá ruku Lídě. Nevím jestli jí stiskne ruku stejně jako mně. Zavíráme za sebou dveře. Přendám si nákupní tašku do levé ruky. Je to tak pohodlnější.

Podat stejně přitažlivě objektivní jako subjektivní, uhrnout stejně popisem jako výpovědí. Rozkvetlé nechat uvadat, uvadlé přimět k rozkvětu. Jasně ztemnit, temné zjasnit. Všecko je v pohybu, všecko se odehrává. Začátek koncem, konec začátkem. Co se obráží v protější okně? Hlava. Proč? Protože hlava vnímá protější okno. Proč? Protože protější okno obráží hlavu. Situace. A přece hned v okně vedle pán zalévá květiny. Je do půl těla nahý, ani jediný pohyb neopakuje stejně. Přelil. Voda skapává dolů, kde paní kope záhonek na zahrádce. O kus dál pes. Černý. Tak jako ... Před čtyřiceti lety běžel po mostě, kde pokousal čtyřleté dítě. Právě tenkrát jsme probírali ve škole anatomii oka. Prvně jsem si uvědomil, že je to vlastně koule. Rohovka, duhovka, čočka, bělmo, sklivec, sítnice. Svět promítaný na sítnici. Ale kde se proměňuje v obraz? Kde se promění substance myšlení v řeč? Kde se signály slov seskupují v řeč? A co hmat, sluch, chuť a čich? Svět jenom mixáž z poselství pěti smyslů. A přece zcela dokazatelně svět i vesmír existují nezávisle na lidském vnímání. Pro koho ale pak celý ten cirkus? K čemu a nač? Nelze pochopit.

Do pátrání po předsedovi západoněmecké unionistické strany CDU P. Lorenzovi a jeho únoscích bylo v Západním Berlíně nasazeno 560 policistů a kriminalistů ze Spolkové republiky. Podle sdělení francouzského mluvčího západní velmoci souhlasí s činností západoněmecké policie v Západním Berlíně. Tisk NDR však klade oprávněnou otázku, zda je to v souladu se čtyřstrannou dohodou o Západním Berlíně. Pověřenec vlády NDR protestoval proti tomu, že západoberlínská policie zasahuje na území městské rychlodráhy a železnic, které v Západním Berlíně spravuje NDR.